

BİLİRKİŞİLİK KANUNU

(Resmî Gazete ile yayımı: 24/11/2016 Sayı: 29898)

Kanun No
6754

Kabul Tarihi
3/11/2016

BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Hükümler**Amaç ve kapsam**

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; bilirkişilerin nitelikleri, eğitimi, seçimi ve denetimine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi ile bilirkişilik için etkin ve verimli bir kurumsal yapı oluşturulmasıdır.

(2) Bu Kanun adli, idari ve askerî yargı alanında yürütülen her türlü bilirkişilik faaliyetini kapsar.

(3) Kanunlarda bilirkişilik hizmeti verebileceği öngörülen kurumlar ile yargı mercilerinin talebi üzerine bilimsel ve teknik görüş bildiren kamu kurum ve kuruluşları bu Kanunun kapsamı dışındadır.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

- a) Bakanlık: Adalet Bakanlığını,
  - b) Bilirkişi: Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde oy ve görüşünü sözlü veya yazılı olarak vermesi için başvuru alan gerçek veya özel hukuk tüzel kişisini,
  - c) Bölge kurulu: Bilirkişilik bölge kurullarını,
  - ç) Daire Başkanlığı: Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan Bilirkişilik Daire Başkanlığını,
  - d) Danışma Kurulu: Bilirkişilik Danışma Kurulunu,
  - e) Temel eğitim: Kanunlarda yer alan esaslar ve Bakanlık tarafından belirlenen ilkeler kapsamında bilirkişilik faaliyeti öncesinde verilen zorunlu eğitimi,
- ifade eder.

Temel ilkeler

MADDE 3- (1) Bilirkişi, görevini dürüstlük kuralları çerçevesinde bağımsız, tarafsız ve objektif olarak yerine getirir.

(2) Bilirkişi, raporunda çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz.

(3) Genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz.

(4) Bilirkişi, kendisine tevdi olunan görevi bizzat yerine getirmekle yükümlü olup, görevinin icrasını kısmen yahut tamamen başka bir kimseye devredemez.

(5) Bilirkişi, görevi sebebiyle kendisine tevdi edilen bilgi ve belgelerin veya öğrendiği sırların gizliliğini sağlamakla yükümlüdür. Bu yükümlülük, bilirkişilik görevi sona erdikten sonra da devam eder.

(6) Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren sorun açıkça belirtilmeden ve inceleme yaptırılacak konunun kapsamı ile sınırları açıkça gösterilmeden bilirkişi görevlendirilemez.

(7) Aynı konuda bir kez rapor alınması esastır; ancak rapordaki eksiklik veya belirsizliğin giderilmesi için ek rapor istenebilir.

(8) Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi ile bu Sisteme entegre bilişim sistemleri veya yazılımlar vasıtasıyla ulaşılabilen bilgiler veya çözülebilen sorunlar için bilirkişiye başvurulamaz.

İKİNCİ BÖLÜM

Bilirkişilik Danışma Kurulu, Bilirkişilik Daire Başkanlığı ve Bilirkişilik Bölge Kurulları

Bilirkişilik Danışma Kurulu

MADDE 4- (1) Bu Kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere Bilirkişilik Danışma Kurulu kurulmuştur.

(2) Danışma Kurulu aşağıdaki üyelerden oluşur:

- a) Adalet Bakanlığı Müsteşarı
- b) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Genel Sekreteri
- c) Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürü
- ç) Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürü
- d) Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu tarafından Yargıtay ceza ve hukuk dairelerinden seçilen birer üye olmak üzere toplam iki kişi
- e) Danıştay Başkanlık Kurulu tarafından Danıştay idari dava daireleri ve vergi dava dairelerinden seçilen birer üye olmak üzere toplam iki kişi
- f) Yükseköğretim Kurulu tarafından üniversitelerin öğretim üyeleri arasından seçilen toplam üç kişi
- g) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Birinci Dairesi tarafından, istekleri bulunan, bölge adliye ve bölge idare mahkemelerinde görev yapan birer hâkim olmak üzere seçilen toplam iki kişi
- ğ) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Birinci Dairesi tarafından, istekleri bulunan ve birinci sınıf olan; adli yargı ilk derece hukuk ve ceza mahkemelerinde görev yapan birer hâkim, bir Cumhuriyet savcısı ve idari yargı ilk derece idare ve vergi mahkemelerinde görev yapan birer hâkim olmak üzere seçilen toplam beş kişi
- h) Adalet Bakanlığı tarafından Adli Tıp Kurumunda görev yapanlar arasından seçilen bir kişi
- ı) Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunda görev yapanlar arasından seçilen bir kişi
- i) İçişleri Bakanlığı tarafından Jandarma Genel Komutanlığı Jandarma Kriminal Daire Başkanlığında ve Emniyet Genel Müdürlüğü Kriminal

Daire Başkanlığında görev yapanlar arasından birer olmak üzere seçilen toplam iki kişi

j) Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu tarafından avukatlar arasından seçilen bir kişi

k) Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetim Kurulu tarafından mühendis veya mimarlar arasından seçilen bir kişi

l) Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği Yönetim Kurulu tarafından serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavirler arasından seçilen bir kişi

m) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yönetim Kurulu tarafından seçilen bir kişi

n) Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu Yönetim Kurulu tarafından seçilen bir kişi

o) Türk Tabipleri Birliği Yönetim Kurulu tarafından seçilen bir kişi

(3) Danışma Kurulunun Başkanı Adalet Bakanlığı Müsteşarıdır. Müsteşar gerekli gördüğünde yardımcılarında birini Kurula başkanlık etmek üzere görevlendirebilir. Başkan, Danışma Kurulunu temsil eder ve Kurul toplantılarının gündemini belirler.

(4) İkinci fıkranın (a), (b), (c) ve (ç) bentlerinde yer alan üyeler dışındaki üyelerin görev süresi üç yıldır. Görev süresi dolan üyeler yeniden seçilebilir.

(5) Danışma Kurulu üyeliğinin ölüm, emeklilik, istifa, atama ve benzeri nedenlerle boşalması hâlinde, boşalmayı takip eden on beş gün içinde yeni üyenin seçimi yapılır.

(6) Danışma Kurulu toplantılarına, uzman kişiler ile kamu ya da özel kurum veya kuruluşların temsilcileri davet edilerek görüşleri alınabilir.

(7) Danışma Kurulu, her takvim yılında iki defa toplanır. Başkan gerekli gördüğü hâllerde Danışma Kurulunu her zaman toplantıya çağırabilir.

(8) Danışma Kurulunun sekretarya hizmetleri Daire Başkanlığı tarafından yerine getirilir.

Bilirkişilik Danışma Kurulunun görevleri

MADDE 5- (1) Danışma Kurulunun görevleri şunlardır:

a) Bilirkişilik hizmetlerinin yürütülmesinde yaşanan sorunlar hakkında çözüm önerilerinde bulunmak.

b) Daire Başkanlığının görev alanına giren konular hakkında önerilerde bulunmak.

c) Daire Başkanlığının ve bölge kurullarının yıllık faaliyetleri hakkında önerilerde bulunmak.

ç) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

Bilirkişilik Daire Başkanlığı ve görevleri

MADDE 6- (1) Bilirkişilik hizmetlerinin etkin, düzenli ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla bu Kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde

Bilirkişilik Daire Başkanlığı kurulur. Daire Başkanlığı, bir daire başkanı ile yeteri kadar tetkik hâkimi ve diğer personelden oluşur.

(2) Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Bilirkişilik hizmetlerine ilişkin temel ve alt uzmanlık alanlarını tespit etmek.

b) Temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilerin sahip olması gereken nitelikleri belirlemek.

c) Bilirkişilerin, görevlerini yürütürken uymaları gereken etik ilkeleri belirlemek.

ç) Temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilerin uyacağı rehber ilkeleri ve hazırlayacağı raporların standardını belirlemek.

d) Bilirkişilik temel eğitimine ilişkin usul ve esasları belirlemek, eğitim verecek eğitim ve öğretim kurumları ile diğer kurumların niteliklerini belirlemek ve bunlara izin vermek, bu kurum ve kuruluşları listelemek ve elektronik ortamda yayımlamak.

e) Alanlarındaki uzmanlıkları ve bilimsel yeterliliklerini dikkate alarak bilirkişilik temel eğitiminden veya listeye kaydolmaktan muaf tutulacaklara ilişkin usul ve esasları belirlemek, bu kişilerin listesini oluşturmak ve yayımlamak.

f) Bilirkişilerin denetimine ve performansına ilişkin usul ve esasları belirlemek.

g) Bilirkişiliğe kabule ilişkin usul ve esasları belirlemek.

ğ) Bilirkişilik Asgari Ücret Tarifesini belirlemek ve her yıl güncellemek.

h) Temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilerin aylık olarak bakacağı iş sayısını belirlemek.

ı) Bilirkişi olarak hizmet verecek özel hukuk tüzel kişilerinin ve bu tüzel kişilik bünyesinde bilirkişi olarak çalışacak kişilerin taşınması gereken nitelikleri belirlemek.

i) Bilirkişi olarak hizmet verecek özel hukuk tüzel kişilerinin temel ve alt uzmanlık alanları ile yetki çevrelerini belirlemek.

j) Bilirkişiliğe kabul şartları bakımından 10 uncu maddenin birinci fıkrasının (e) bendinde aranan asgari çalışma süresini, temel ve alt uzmanlık alanlarına göre artırmak.

k) Yıllık faaliyet raporunu ve izleyen yıl faaliyet planını hazırlamak.

l) Görev alanına giren konularda bilim komisyonları veya çalışma grupları oluşturmak.

m) Danışma Kurulunun sekretarya hizmetini yürütmek.

n) Bilirkişilikle ilgili uygulamaları izlemek, sorunları tespit etmek ve bu sorunlara çözüm önerileri geliştirmek.

o) Bilirkişilik alanında her türlü istatistiki veriyi toplamak ve bu alana ilişkin planlamaları yapmak.

ö) Bilirkişilik sicilini ve listesini tutmak.

p) Bilirkişilikle ilgili yayınlar ile bilimsel çalışmaları teşvik etmek ve desteklemek.

r) Bilirkişiliğe ilişkin ulusal ve uluslararası kongre, sempozyum ve panel gibi bilimsel organizasyonları düzenlemek veya desteklemek.

s) Görev alanıyla ilgili kamu ya da özel kurum veya kuruluşlarla iş birliği yapmak.

ş) Bilirkişilik listelerinden çıkarılanlar ile bilirkişilik yapmaktan yasaklananların listesini tutmak ve yayımlamak.

t) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

Bilirkişilik bölge kurulları

MADDE 7- (1) Her bölge adliye mahkemesinin kurulu bulunduğu yerde bir bilirkişilik bölge kurulu kurulur.

(2) Bölge kurulu aşağıdaki üyelerden oluşur:

a) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Birinci Dairesi tarafından istekleri bulunan ve bölge kurulunun bulunduğu yer bölge adliye mahkemesi üyeleri arasından seçilen bir kişi

b) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Birinci Dairesi tarafından bölge kurulunun bulunduğu il merkezi adli yargı ilk derece hukuk ve ceza mahkemelerinde görev yapan birer hâkim ve bir Cumhuriyet savcısı ile idari yargı ilk derece idare ve vergi mahkemelerinde görev yapan birer hâkim olmak üzere seçilen toplam beş kişi

(3) Bölge adliye mahkemesi üyeleri arasından Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından seçilen üye, bölge kurulunun başkanıdır. Başkanın yokluğunda en kıdemli üye başkana vekalet eder.

(4) Bölge kurulunun sekretarya hizmetlerini yerine getirmek üzere bölge adliye mahkemesinde bir yazı işleri müdürlüğü kurulur. Bu müdürlükte bölge adliye mahkemesi adalet komisyonu tarafından görevlendirilen bir müdür ile yeteri kadar memur bulunur.

(5) Bölge kurulu, ayda bir toplanır. Bölge kurulunun başkanı, bölge kurulunu her zaman toplantıya çağırabilir. Bölge kurulu üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve üye tamsayısının salt çoğunluğu ile karar alır.

(6) Bölge kurullarının denetimi, adalet müfettişlerince yapılır.

Bilirkişilik bölge kurullarının görevleri

MADDE 8- (1) Bölge kurullarının görevleri şunlardır:

a) Bilirkişilik hizmetlerinin ilgili mevzuata uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak.

b) Bilirkişiliğe kabule ve bilirkişilerin sicile ve listeye kaydedilmesine karar vermek.

c) Sicile kayıtlı bilirkişilerin temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilik listelerini oluşturmak.

ç) Bilirkişilerin sicil ve listeden çıkarılmasına karar vermek.

d) İlgili mevzuat çerçevesinde bilirkişilerin denetimini yapmak ve performansını ölçmek.

e) Özel hukuk tüzel kişilerinin bilirkişilik faaliyetinde bulunmalarına izin vermek, izinlerini iptal etmek, bilirkişiliğe ilişkin faaliyet ve raporlarını denetlemek.

f) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

Bilirkişilik bölge kurulu başkanının görevleri

MADDE 9- (1) Bölge kurulu başkanının görevleri şunlardır:

a) Bölge kurulunun uyumlu, verimli ve düzenli çalışmasını sağlamak.

b) Bölge kurulu kararlarını uygulamak.

c) Bölge kurulu toplantılarının gündemini belirlemek ve toplantılara başkanlık etmek; Kurul üyelerinden en az ikisinin imzası ile verilecek önerileri gündeme almak.

ç) Bilirkişiliğe kabul edilenlerin sicil ve listeye kayıt işlemlerini yürütmek.

d) Sicil ve listeden çıkarılmasına karar verilen bilirkişilerle ilgili işlemleri yürütmek.

e) Bilirkişilik temel ilkeleri ile etik ilkeleri ihlal ettiği iddia edilen bilirkişiler hakkında başvuru üzerine veya resen gerekli inceleme ve araştırmayı yapmak veya yaptırmak.

f) Bilirkişilere veya bilirkişilik için başvuru yapanlara ilişkin ihtiyaç duyulan bilgi ve belgeleri ilgili kurum veya kuruluşlardan istemek, gerektiğinde ilgilileri davet etmek ve dinlemek.

g) Bölge kurulu yazı işleri müdürlüğü personelini denetlemek.

ğ) Bölge kurulunun diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliği hâlinde çalışmasını sağlamak.

h) Bilirkişi raporlarını belirlenen esaslar dâhilinde arşivlemek.

ı) Yıllık faaliyet raporu hazırlayarak Bakanlığa sunmak.

i) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

(2) Bölge kurulu başkanı münhasıran bu Kanunda belirtilen görevleri yerine getirir; bölge kurulu başkanına başka bir görev verilemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bilirkişiliğe Kabul, Bilirkişilik Sicili ve Bilirkişilik Listesi

Bilirkişiliğe kabul şartları

MADDE 10- (1) Bilirkişilik faaliyetinde bulunacak gerçek kişilerde aşağıdaki şartlar aranır:

a) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıldan fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile Devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık, gerçeğe

aykırı bilirkişilik veya tercümanlık yapma, yalan tanıklık ve yalan yere yemin suçlarından mahkûm olmamak.

b) Daha önce kendi isteği dışında bilirkişilik sicilinden çıkarılmamış olmak.

c) Disiplin yönünden meslekten veya memuriyetten çıkarılmamış ya da sanat icrasından veya mesleki faaliyetten geçici ya da sürekli olarak yasaklanmamış olmak.

ç) Başka bir bölge kurulunun listesine kayıtlı olmamak.

d) Bilirkişilik temel eğitimini tamamlamak.

e) Bilirkişilik yapacağı uzmanlık alanında en az beş yıl fiilen çalışmış olmak ya da daha fazla çalışma süresi belirlenmiş ise bu süre kadar fiilen çalışmış olmak.

f) Meslek mensubu olarak görev yapabilmek için mevzuat tarafından aranan şartları haiz olmak ve mesleğini yapabilmek için gerekli olan uzmanlık alanını gösteren diploma, mesleki yeterlilik belgesi, uzmanlık belgesi veya benzeri belgeye sahip olmak.

g) Bilirkişilik temel ve alt uzmanlık alanlarına göre belirlenen yeterlilik koşullarını taşımak.

(2) Özel hukuk tüzel kişilerinin bünyesinde bilirkişi olarak çalışacak kişiler bakımından da birinci fıkradaki şartlar aranır ve düzenlenen raporlarda bu kişilerin adı ve soyadı ile imzası bulunur.

(3) Daha önce yaptığı başvurusu mesleki olarak yeterli nitelikte bulunmadığı gerekçesiyle reddedilenler, bir yıl geçmedikçe yeniden bilirkişilik yapmak için başvuruda bulunamazlar.

(4) Hukuk öğrenimi görmüş kişiler, hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu ve birinci fıkradaki şartları taşıdığını belgelendirmediği takdirde, bilirkişilik siciline ve listesine kaydedilemez.

Bilirkişiliğe başvuru, seçilme usulü ve sicile kayıt

MADDE 11- (1) Bilirkişiliğe başvuru, ilgilinin yerleşim yerinin veya mesleki faaliyetlerini yürüttüğü yerin bağlı olduğu bölge kuruluna ya da adli veya idari yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonuna ilgili belgeler eklenmek suretiyle yazılı olarak yapılır. Adalet komisyonlarına yapılan başvurular, bölge kuruluna gönderilir.

(2) Başvuru dilekçesine eklenmesi zorunlu belgelerin eksik olması hâlinde, başvuru sahibine belgeleri tamamlaması için on beş gün süre verilir. Eksik belgelerin tamamlanması hâlinde bölge kurulu tarafından başvuru hakkında karar verilir.

(3) Bölge kurulu karar verirken sicile kayıt bakımından öncelikle başvuranın 10 uncu maddedeki şartları taşıyıp taşımadığını değerlendirir ve şartları taşıyanlar arasından başvuranın mesleki tecrübesini, katıldığı meslek içi eğitimleri veya uzmanlığı gösteren belgeleri dikkate alarak en liyakatli olanları seçer.

(4) Bilirkişiliğe kabul edilenler, sicile üç yıl için kaydedilir.

Bilirkişilik sicilinin ve listesinin tutulması ile bilirkişinin görevlendirilmesi

MADDE 12- (1) Bilirkişilik sicilinde aşağıdaki hususlar ile gerekli görülen diğer bilgiler yer alır:

- a) Bilirkişinin adı ve soyadı ile iletişim bilgileri
- b) Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası
- c) Yerleşim yeri
- ç) Mesleği
- d) Temel ve alt uzmanlık alanları
- e) Çalıştığı kurum veya kuruluşun adı
- f) Bilirkişilik temel eğitim tarihi
- g) Hazırlanan rapor sayısı

(2) Bilirkişilik sicili, bölge kurulları ile hâkim ve Cumhuriyet savcılarının erişimine açıktır.

(3) Bilirkişilik siciline kayıtlı kişilerin ad ve soyadları, temel ve alt uzmanlık alanları ve meslekleri gösterilmek suretiyle bölge kurulu bilirkişi listesi oluşturulur. Bu listeler alenidir.

(4) Bilirkişiler, sicile kaydolmak şartıyla yemin ederek göreve başlar.

(5) Adli, idari ve askerî yargıda görev alacak bilirkişiler, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden görevlendirilir. Ancak kendi bölge kurulu bilirkişi listesinde ilgili uzmanlık alanında bilirkişi olmasına rağmen diğer bir bölgedeki bilirkişinin, görevlendirme yapılan yere daha yakın bir mesafede bulunması durumunda, bu listeden de görevlendirme yapılabilir.

(6) Bölge kurulunun hazırladığı listede bilgisine başvurulacak uzmanlık dalında bilirkişi bulunmaması hâlinde, diğer bölge kurulları bilirkişilik listelerinden, burada da bulunmaması hâlinde, 10 uncu maddenin (ç), (d) ve (e) bentleri hariç birinci fıkrasında yer alan şartları taşımak kaydıyla listelerin dışından bilirkişi görevlendirilebilir. Listelerin dışından görevlendirilen bilirkişiler, bölge kuruluna bildirilir.

(7) Yüksek mahkemelerin ilk derece mahkemesi olarak baktıkları işlerde, tüm bölge kurulları bilirkişilik listelerinde kayıtlı bilirkişiler arasından görevlendirme yapılabilir.

Bilirkişilik sicilinden ve listesinden çıkarılma

MADDE 13- (1) Bilirkişiler, aşağıdaki şartlardan birinin gerçekleşmesi hâlinde sicilden ve listeden çıkarılır:

- a) Bilirkişiliğe kabul şartlarının kaybedilmesi veya sicile kabul tarihinde gerekli şartların bulunmadığının sonradan tespit edilmesi.
- b) Kanuni bir sebep olmaksızın bilirkişilik yapmaktan kaçınılması veya raporun belirlenen süre içinde mazeretsiz olarak verilmemesi.
- c) Bilirkişilik görevi ve bu görevin gerektirdiği etik ilkelerle bağdaşmayan, güven duygusunu sarsıcı tutum ve davranışlarda bulunulması.

ç) 3 üncü maddede belirtilen temel ilkelere aykırı olarak bilirkişilik faaliyetinde bulunulması.

d) Bölge kurulu tarafından yapılacak performans değerlendirmeleri sonucunda yeterli bulunulmaması.

e) Bilirkişilik süresinin dolmasına rağmen süresi içerisinde yenileme talebinde bulunulmaması.

f) Bilirkişinin sicilden çıkarılmayı talep etmesi.

(2) Birinci fıkranın (b), (c), (ç) ve (d) bentlerinde belirtilen hâllerde ihlalin niteliğine göre sicilden ve listeden çıkarma yaptırımı yerine uyarma veya bir yıla kadar geçici süreyle listeden çıkarma yaptırımı uygulanabilir.

Denetim ve inceleme

MADDE 14- (1) Bilirkişiler, görevleriyle ilgili tutum ve davranışlarının veya hazırladıkları raporların ilgili mevzuata uygunluğu bakımından bölge kurulları tarafından resen veya başvuru üzerine denetlenir.

(2) Hâkim veya Cumhuriyet savcısı, görevlendirdiği bilirkişinin göreviyle ilgili tutum ve davranışlarının veya hazırladığı raporun mevzuata uygun olmadığına ilişkin kanaat edinmesi durumunda, bu hususu bölge kuruluna bildirir.

(3) Bölge kurulları, bilirkişi raporlarını özel veya teknik bilgi yönünden denetleyemez.

(4) Bilirkişi raporlarının özel veya teknik bilgi yönünden içeriğine ilişkin bölge kurullarına başvuru yapılamaz; yapılan başvurular incelenmeksizin reddedilir.

(5) Bölge kurulu yaptığı inceleme sırasında yargı mercilerinden, kamu kurum ve kuruluşlarından, meslek odalarından, özel hukuk tüzel kişilerinden ve gerçek kişilerden inceleme konusuyla ilgili bilgi ve belge talep edebilir. İlgililerce bu talebin yerine getirilmesi zorunludur.

(6) Bilirkişilik sicili ve listesinde kayıtlı olmayıp da 12 nci maddenin altıncı fıkrası uyarınca görevlendirilenler ile listeye kaydolmaktan muaf tutulanlar, 3 üncü maddede belirtilen temel ilkeler ile etik ilkelere aykırı olarak bilirkişilik faaliyetinde bulduklarının tespit edilmesi hâlinde, bölge kurulu kararıyla bilirkişilik yapmaktan yasaklanabilir. Bu karar, ilan edilmek üzere Daire Başkanlığına bildirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

İtiraz ve dava hakkı

MADDE 15- (1) Bölge kurulu kararlarına karşı, kararın tebliğ veya ilan tarihinden itibaren otuz gün içinde kararı veren bölge kuruluna itiraz edilir. Bölge kurulunun itiraz üzerine verdiği kararlara karşı yetkili idare mahkemesine dava açılabilir.

Huzur hakkı ve kurulların ihtiyaçlarının karşılanması

MADDE 16- (1) Danışma Kurulu yelerine, her toplantı için (2250) gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucunda bulunan tutarda huzur hakkı veya huzur creti ödenir.

(2) Bölge kurulu üyelerine, ayda dört toplantıyı geçmemek üzere her toplantı için (2250) gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucunda bulunan tutarda huzur hakkı ödenir.

(3) Kurulan bilim komisyonu üyelerinden, ğretim elemanları ile uhdesinde kamu görevi bulunmayanlara ayda dördü geçmemek üzere fiilen görev yapılan her gün için (2250) gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucunda bulunacak tutarda huzur hakkı veya huzur creti ödenir.

(4) Bakanlık, Danışma Kurulu, bölge kurulu ve bilim komisyonu toplantılarına başka bir mahalden gelerek katılan üyelerin gündelik, yol gideri, konaklama ve diğerk zorunlu giderleri, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre ödenir.

(5) Kurulların ve bilim komisyonunun ihtiyaçlarına yönelik harcamalar ile ödenecek huzur hakları ve huzur cretleri Bakanlık btcesinden karşılıdır.

Kadrolar

MADDE 17- (1) Ekli (1), (2) ve (3) sayılı listelerde yer alan kadrolar ihdas edilerek 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerin Adalet Bakanlığına ait bölümlerine eklenmiştir.

(2) Ekli (4) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) sayılı cetvelin Adli Tıp Kurumuna ait bölümüne eklenmiştir.

Yönetmelik

MADDE 18- (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler Bakanlık tarafından yürürlüğe konulur.

BEşİNCİ BÖLÜM**Değiştirilen ve Yürürlükten Kaldırılan Hükümler**

MADDE 19- 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 3- Bu Kanun uyarınca görevlendirilecek bilirkişiler, bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden seçilir ve bunlar hakkında Bilirkişilik Kanunu ve ilgili diğerk kanun hükümleri uygulanır.”

MADDE 20- 25/10/1963 tarihli ve 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Bilirkişiler, bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden seçilir ve bunlar hakkında Bilirkişilik Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanununun ilgili hükümleri uygulanır. Ancak yurt dışında kurulan askeri mahkemeler ve savcılıklar tarafından yapılan bilirkişi seçim ve görevlendirmelerinde, Bilirkişilik Kanununun 10 uncu maddesi ile listeye ilişkin hükümleri uygulanmaz.”

MADDE 21- 4/7/1972 tarihli ve 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanununun 56 ncı maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bilirkişiler hakkında Bilirkişilik Kanunu ve 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.”

MADDE 22- 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 31 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ve bilirkişi seçimi” ibaresi metinden çıkarılmış ve aynı fıkra aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bilirkişiler, bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden seçilir ve bilirkişiler hakkında Bilirkişilik Kanunu ve 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.”

MADDE 23- 14/4/1982 tarihli ve 2659 sayılı Adli Tıp Kurumu Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “Mahkemeler ile hâkimlikler ve savcılıklar” ibaresi “Mahkemeler, hâkimlikler ve savcılıklar ile Kurumun uygun gördüğü alanlarda kamu kurum ve kuruluşları” ve (b) bendinde yer alan “Tıpta Uzmanlık Tüzüğü çerçevesinde” ibaresi “tıpta uzmanlık mevzuatına uygun olarak” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 24- 2659 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“c- Adli Tıp Üst Kurulları;”

MADDE 25- 2659 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ikisi” ibaresi “üçü” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 26- 2659 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Adli Tıp Üst Kurulları:

MADDE 6- Adli Tıp Üst Kurulları, Adli Tıp Kurumu Başkanının başkanlığında, ilgili adli tıp ihtisas kurulları başkan ve üyelerinden oluşur.

Adli Tıp Üst Kurullarında görüşülen konular, daha önce Kurum merkezinde veya taşradaki adli tıp ihtisas dairelerinde karara bağlanmış ise Adli Tıp Üst Kurulları toplantılarına Kurum merkezindeki ilgili ihtisas dairesi başkanı, yokluğunda vekili iştirak eder, konu hakkında açıklamada bulunur.

Adli Tıp Birinci Üst Kurulu: Adli Tıp Dördüncü ve Altıncı İhtisas Kurulları başkanları ve üyelerinden oluşur.

Adli Tıp İkinci Üst Kurulu: Adli Tıp İkinci, Üçüncü ve Beşinci İhtisas Kurulları başkanları ve üyelerinden oluşur.

Adli Tıp Üçüncü Üst Kurulu: Adli Tıp Birinci, Yedinci ve Sekizinci İhtisas Kurulları başkanları ve üyelerinden oluşur.

İlgili ihtisas kurullarının iş alanlarına ilişkin dosyalar, bu Adli Tıp Üst Kurullarında görüşülür.

Adli Tıp Üst Kurulları için yeteri kadar raportör bulundurulur.”

MADDE 27- 2659 sayılı Kanunun 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 7- Adli Tıp Kurumunda sekiz ihtisas kurulu bulunur. İhtisas kurulları, bir başkan ve adli tıp uzmanı iki üye ile;

- a) Adli Tıp Birinci İhtisas Kurulu birer;
- 1) Tıbbi Patoloji,
  - 2) İç Hastalıkları,
  - 3) Kardiyoloji,
  - 4) Genel Cerrahi,
  - 5) Beyin ve Sinir Cerrahisi,
  - 6) Anesteziyoloji ve Reanimasyon,
  - 7) Kadın Hastalıkları ve Doğum,
  - 8) Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları,
- b) Adli Tıp İkinci İhtisas Kurulu birer;
- 1) Radyoloji,
  - 2) Göz Hastalıkları,
  - 3) Kulak Burun Boğaz Hastalıkları,
  - 4) Genel Cerrahi,
  - 5) Göğüs Cerrahisi,
  - 6) Kalp ve Damar Cerrahisi,
  - 7) Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi,
  - 8) Nöroloji,
  - 9) Ortopedi ve Travmatoloji,
  - 10) Kadın Hastalıkları ve Doğum,
  - 11) Ruh Sağlığı ve Hastalıkları,
- c) Adli Tıp Üçüncü İhtisas Kurulu birer;
- 1) Ortopedi ve Travmatoloji,
  - 2) Genel Cerrahi,
  - 3) Nöroloji,
  - 4) İç Hastalıkları,
  - 5) Göğüs Hastalıkları,
  - 6) Kardiyoloji,
  - 7) Üroloji,
  - 8) Tıbbi Onkoloji,
  - 9) Ruh Sağlığı ve Hastalıkları,
  - 10) Beyin ve Sinir Cerrahisi,
- d) Adli Tıp Dördüncü İhtisas Kurulu;
- 1) Ruh Sağlığı ve Hastalıkları için üç,
  - 2) Nöroloji için bir,
- e) Adli Tıp Beşinci İhtisas Kurulu birer;
- 1) Tıbbi Mikrobiyoloji,
  - 2) Tıbbi Farmakoloji,

- 3) Tıbbi Biyokimya,
- 4) Analitik Kimya,
- 5) İmmünoloji ve Alerji Hastalıkları,
- 6) Tıbbi Genetik,
- 7) Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji,
- 8) Halk Sağlığı,
- f) Adli Tıp Altıncı İhtisas Kurulu;
  - 1) Kadın Hastalıkları ve Doğum için bir,
  - 2) Üroloji için bir,
  - 3) Ruh Sağlığı ve Hastalıkları için iki,
  - 4) Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları için iki,
  - 5) Çocuk Cerrahisi için bir,
  - 6) Radyoloji için bir,
- g) Adli Tıp Yedinci İhtisas Kurulu birer;
  - 1) Genel Cerrahi,
  - 2) İç Hastalıkları,
  - 3) Kadın Hastalıkları ve Doğum,
  - 4) Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları,
  - 5) Anesteziyoloji ve Reanimasyon,
  - 6) Beyin ve Sinir Cerrahisi,
  - 7) Ortopedi ve Travmatoloji,
  - 8) Göz Hastalıkları,
  - 9) Kardiyoloji,
  - 10) Kulak Burun Boğaz Hastalıkları,
  - 11) Tıbbi Onkoloji,
  - 12) Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi,
  - 13) Üroloji,
  - 14) Kalp ve Damar Cerrahisi,
  - 15) Diş Hekimliği,
  - 16) Deri ve Zührevi Hastalıkları,
- h) Adli Tıp Sekizinci İhtisas Kurulu birer;
  - 1) Genel Cerrahi,
  - 2) İç Hastalıkları,
  - 3) Kadın Hastalıkları ve Doğum,
  - 4) Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları,
  - 5) Anesteziyoloji ve Reanimasyon,
  - 6) Kardiyoloji,
  - 7) Beyin ve Sinir Cerrahisi,

8) Acil Tıp,

9) Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji,
uzmanlarından oluşur.

İhtisas kurullarında yeteri kadar raportör bulundurulur.

Adli Tıp İhtisas Kurullarının çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 28- 2659 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “Genel Kurulu” ibaresi “Üst Kurullarına” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkra (e) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş ve mevcut (f) bendi (h) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

“f- 13 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde sayılanlar dışındaki görevliler ile şube müdürü ve uzmanların yerlerini belirlemek,

g- Kurumun görev alanına giren faaliyetlerle ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşları ile protokol yapmak,”

MADDE 29- 2659 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (c) bendinde yer alan “oranda artmış ve” ibaresi “oranda artmış veya” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkra (d) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve mevcut (e) bendi (f) bendi olarak değiştirilmiştir.

“b- Zorunluluk hâlinde İhtisas Kurullarının başkan ve üyeleri ile daire başkanlarının yerlerini değiştirmek,”

“e- Adli Tıp Kurumu Eğitim ve Bilimsel Araştırma Komisyonu ile Adli Tıp Kurumu Etik Kurulu üyelerini belirlemek,”

MADDE 30- 2659 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin başlığında bulunan “Genel Kurulunun” ibaresi “Üst Kurullarının” ve birinci fıkrasında yer alan “Genel Kurulu” ibaresi “Üst Kurulları” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkranın (e) bendi yürürlükten kaldırılmış, (f) bendine “kuruluşlarının” ibaresinden sonra gelmek üzere “heyet hâlinde” ibaresi ve aynı maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Fizik İhtisas Dairesi ve Trafik İhtisas Dairesinin raporları Adli Tıp Üst Kurullarında incelemeye alınmaz. Bu dairelerden birinin verdiği raporlar ile diğer bilirkişi raporları arasında çelişki bulunması hâlinde mahkeme veya Cumhuriyet savcılıklarınca gerekçesi belirtilmek suretiyle talep edilmesi üzerine raporlar, ilgili ihtisas dairesinin en az yedi uzmanının katılımı ile oluşan genişletilmiş uzmanlar heyetince incelenir ve kesin olarak karara bağlanır. Kararlar katılanların oy çokluğuyla alınır, eşitlik hâlinde başkanın bulunduğu taraf oy çokluğunu sağlamış olur.

Fizik ve Trafik İhtisas Dairelerinin genişletilmiş uzmanlar heyetinin çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 31- 2659 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“ Özel görevleri:

a) Adli Tıp Birinci İhtisas Kurulu: 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda belirtilen hayata karşı suçlar ile diğer ihtisas kurullarının görevine girmeyen işler,

b) Adli Tıp İkinci İhtisas Kurulu: Vücut dokunulmazlığına karşı suçlar ile işkence ve eziyet suçlarına ilişkin fiiller,

c) Adli Tıp Üçüncü İhtisas Kurulu: Malûliyetler, meslekte kazanma gücü kaybı, beden çalışma gücü kaybı, meslek hastalıkları, hapis cezalarının infazının ertelenmesi, sürekli hastalık, engellilik ve kocama sebepleri ile belirli kişilerin cezalarının hafifletilmesi veya kaldırılmasına ilişkin işlemler,

d) Adli Tıp Dördüncü İhtisas Kurulu: 5237 sayılı Kanunun 31 inci ve 33 üncü maddeleri hariç olmak üzere, ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenler ile akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirlerine ilişkin işler, uyuşturucu ve uyarıcı maddeleri kullanan kimselerin alışkanlığı ile ilgili bağımlılık derecesinin belirlenmesine ilişkin işlemler, uyuşturucu madde suçları ile ilgili olarak tedavi ve denetimli serbestlik tedbirlerine ilişkin işler, fiil ehliyetinin tespiti, vesayeti gerektiren hâller, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması, tasarruf ehliyetine ilişkin işler, akıl hastalığı nedeniyle evliliğin iptali veya boşanmaya ilişkin işler,

e) Adli Tıp Beşinci İhtisas Kurulu: Zehirlenmeler ile alerji ve immünolojiye, ilaç kimyasına, alışkanlık yapan diğer maddelere ilişkin işler, nesebin belirlenmesine ilişkin işler, çevreye karşı suçlar ile kamunun sağlığına karşı suçlar, yenilecek ve içilecek şeylere ilişkin işler, uyuşturucu ve uyarıcı maddeler ile adli biyoloji ve adli genetiği ilgilendiren işler,

f) Adli Tıp Altıncı İhtisas Kurulu: Yaş küçüklüğü, sağır ve dilsizlik ile çocuk düşürme, düşürme veya kısırlaştırma, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar, genel ahlaka ve aile düzenine karşı suçlar, cinsel iktidar tespiti, fiile karşı kendisini savunup savunamayacağı hususları ile yaş belirlemesi ve cinsiyete ilişkin işler,

g) Adli Tıp Yedinci İhtisas Kurulu: Ölümle sonuçlanmayan tıbbî uygulama hatalarına ilişkin işler,

h) Adli Tıp Sekizinci İhtisas Kurulu: Ölümle sonuçlanan tıbbî uygulama hatalarına ilişkin işler,

hakkında bilimsel ve teknik görüşlerini bildirmek.”

MADDE 32- 2659 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “fotograf, resim,” ibareleri madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 33- 2659 sayılı Kanunun 23 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Adli Tıp Üst Kurullarının ve İhtisas Kurullarının çalışması:

MADDE 23- A) Adli Tıp Üst Kurullarının çalışması:

Adli Tıp Üst Kurulları, Adli Tıp Kurumu Başkanının başkanlığında ilgili ihtisas kurullarının başkan ve üyeleri ile 6 ncı maddenin ikinci fıkrası uyarınca Üst Kurullara katılması gereken adli tıp ihtisas dairesi başkanı veya vekilinin iştiraki ile toplanır.

Adli Tıp Üst Kurullarına ihtisas kurulları başkan ve üyelerinin en az üçte ikisinin iştiraki zorunludur.

Kararlar çoğunlukla alınır. Başkanın yokluğunda Başkan Yardımcısı, onun da yokluğunda en kıdemli İhtisas Kurulu Başkanı Üst Kurula başkanlık eder. Oyların eşitliği hâlinde Başkanın bulunduğu taraf oy çokluğunu sağlamış sayılır.

İhtisas kurullarından üst kurullara havale edilmiş dosyalar hakkında raportör üyenin raporunu okuyup gerekli açıklamayı yapmasından sonra o işle ilgili bulunan Kurul Başkanı, yok ise Kurul temsilcisi olan kıdemli üye ya da Kurul Başkanının uygun göreceği diğer bir üye Kurul görüşünü açıklar.

2 nci maddede sayılan yargı organlarınca gerekli görülen konuların üst kurullarda görüşülmesi hâllerinde, konu üst kurul raportörleri tarafından hazırlanarak Kurula sunulur. Kurul Başkanı izahat verdikten sonra konu hakkında tartışma açılır.

Konu ihtisas kurullarından hangisini ilgilendiriyor ise başkan ve üyeleri o oturuma çoğunlukla iştirak etmek zorundadır. İncelenecek konunun uzman üyesi bulunmadıkça bu konuda müzakere açılmaz.

Gözlem İhtisas Dairesinin raporlarının bulunduğu dosyalarda bu Dairenin Başkanı veya vekili Adli Tıp Birinci Üst Kurulu toplantısına katılır ve oy kullanır.

B) Adli Tıp İhtisas Kurullarının çalışması:

Adli Tıp İhtisas Kurulları Başkanının başkanlığında işin niteliğine göre en az dört üye ile toplanır ve oy çokluğu ile karar alır. Oyların eşitliği hâlinde Başkanın bulunduğu taraf oy çokluğunu sağlamış sayılır. Üyelerden birinin mazeretinin bulunması veya yokluğu hâlinde eksikliği diğer kurullardan alınacak üye ile tamamlanır. Şu kadar ki tetkik edilecek konu, ilgili uzman üye hazır bulunmadıkça müzakere edilemez.

C) Adli Tıp Üst Kurulları ve ihtisas kurulları lüzum görüldüğü hâllerde kararını vermeden önce incelediği konu ile ilgili bulunan evrakın onanmış örneklerini mahallinden isteyebileceği gibi aslı üzerinde de inceleme yapması zorunlu olduğunda bunları da isteyebilir.

Adli Tıp Üst Kurulları ve ihtisas kurulları ilgili kişileri gerektiğinde muayeneye çağırabilir ve bunları usulüne göre dinleyebilir, her türlü tetkikatı yapar veya yaptırabilir.

Adli Tıp Üst Kurulları kararları nihai olmakla beraber mahkemelerin delilleri serbestçe takdir hususundaki yetkilerini kısıtlamaz.

Adli Tıp Üst Kurulları ve adli tıp ihtisas kurullarının çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 34- 2659 sayılı Kanununun 24 üncü maddesinin (I) ve (II) numaralı fıkralarında yer alan “Adli Tıp Genel Kurulu” ibareleri “Adli Tıp Üst Kurulları” şeklinde değiştirilmiş ve (II) numaralı fıkrasının (b) ve (c) bentleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 35- 2659 sayılı Kanununun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Mesai saatleri dışında veya resmî tatil günlerinde ölü muayenesi veya otopsi işlemine katılan personele, bu fıkroda kadro ve görev unvanları itibarıyla belirlenmiş olan tavan ek ödeme oranlarının %20’sine kadar, yönetmelikte belirlenen hükümler çerçevesinde ayrıca ek ödeme yapılır.”

MADDE 36- 2659 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 7- Bu Kanunla Adli Tıp Kurumu bünyesinde yeni kurulan ihtisas kurulları ile üst kurullar, 1/9/2017 tarihinde göreve başlar. Bu tarihe kadar kurulların oluşumu tamamlanır. Kurulların göreve başlayacakları tarihe kadar, Adli Tıp Kurumu Genel Kurulu ve ihtisas kurulları mevcut görevleri kapsamında çalışmaya devam eder. Belirtilen kurullar göreve başladığında dosyalar, 6 ncı ve 7 nci maddelerde belirlenen görevler kapsamında ilgili kurullara devredilir.”

MADDE 37- 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 63 üncü maddesinin ikinci fıkrasına (d) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve mevcut (e) bendi (f) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

“e) Bilirkişi seçimi ve görevlendirmesi sırasında kanunlarla belirlenen kurullara uymamak,”

MADDE 38- 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 11 inci maddesinin birinci fıkrasına “ilgililerin beyanını da dikkate alarak” ibaresinden sonra gelmek üzere “Sermaye Piyasası Kurulu tarafından kabul edilen değerlendirme standartlarına uygun,” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 39- 2942 sayılı Kanunun 15 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 15- Bu Kanun uyarınca mahkemelerce görevlendirilen bilirkişiler, bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden seçilir ve bunlar hakkında Bilirkişilik Kanunu ve 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun ilgili maddeleri uygulanır.

Kamulaştırmaya konu olan yerin cins ve niteliğine göre en az üç kişilik bilirkişi kurulunun oluşturulması zorunludur. Bilirkişilerden birinin taşınmaz geliştirme konusunda yüksek lisans veya doktora yapmış uzmanlar ya da 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre yetkilendirilen gayrimenkul değerlendirme uzmanları arasından seçilmesi zorunludur. Gayrimenkul değerlendirme uzmanları bakımından, bilirkişiliğe kabul için aranan temel eğitim alma ve fiilen beş yıl görev yapma şartları; yüksek lisans veya doktora yapmış uzmanlar bakımından ise fiilen beş yıl görev yapma şartı aranmaz ve bu uzmanlar kayıtlı oldukları bilirkişilik bölge kurulunun yargı çevresiyle sınırlı olmaksızın görevlendirilir.

Bilirkişilerin uzmanlık alanları, kamulaştırılacak taşınmazın niteliği göz önüne alınarak belirlenir.

Bilirkişi kurulu, taşınmaz malın değerini 11 inci ve 12 nci maddelerde yer alan hükümlere göre tayin ve takdir ederek gerekçeli raporunu on beş gün içinde mahkemeye verir.

Bilirkişilerce yapılan değer tespitinde, idare tarafından belgelerin mahkemeye verildiği gün esas tutulur.”

MADDE 40- 2942 sayılı Kanunun geçici 6 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu madde uyarınca açılacak davalarda 15 inci maddede düzenlenen bilirkişiliğe ilişkin hükümler uygulanır.”

MADDE 41- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 276 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir yıldan üç yıla” ibaresi “üç yıldan yedi yıla” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 42- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 63 üncü maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak, genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz.”

“Hukuk öğrenimi görmüş kişiler, hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu belgelendirmedikçe, bilirkişi olarak görevlendirilemez.”

MADDE 43- 5271 sayılı Kanunun 64 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, dördüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmış ve beşinci fıkrasına “bilirkişiler,” ibaresinden sonra gelmek üzere “bilirkişilik bölge kurulu veya bulunduğu yer” ibaresi eklenmiştir.

“(1) Bilirkişiler, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişilik bölge kurulu tarafından hazırlanan listede yer alan kişiler arasından seçilir. Ancak, kendi bölge listesinde ilgili uzmanlık alanında bilirkişi olmasına rağmen, diğer bir bölgedeki bilirkişinin, görevlendirme yapılan yere daha yakın bir mesafede bulunması durumunda, bu listeden de görevlendirme yapılabilir.

(2) Bölge kurulunun hazırladığı listede bilgisine başvurulacak uzmanlık dalında bilirkişi bulunmaması hâlinde, diğer bölge kurullarının listelerinden, burada da bulunmaması hâlinde, Bilirkişilik Kanununun 10 uncu maddesinin (ç), (d) ve (e) bentleri hariç birinci fıkrasında yer alan şartları da taşımak kaydıyla listelerin dışından bilirkişi görevlendirilebilir. Listelerin dışından görevlendirilen bilirkişiler, bölge kuruluna bildirilir.”

MADDE 44- 5271 sayılı Kanunun 66 ncı maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ayrıca, hukukî ve cezaî sorumluluğuna ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, bilirkişiye ücret ve masraf adı altında hiçbir ödeme yapılmamasına karar verilebilir ve gerekçesi gösterilerek gerekli yaptırımların uygulanması bilirkişilik bölge kurulundan istenir.”

MADDE 45- 5271 sayılı Kanunun 67 ncı maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(3) Bilirkişi, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözümünü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hâkim tarafından yapılması gereken hukukî nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz.”

MADDE 46- 5271 sayılı Kanunun 71 inci maddesinin birinci fıkrasına “uygulanır” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve durum bilirkişilik bölge kuruluna bildirilir” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 47- 5271 sayılı Kanunun 72 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 72- (1) Bilirkişiyeye sarf etmiş olduğu emek ve mesaiyle orantılı bir ücret ile inceleme, ulaşım, konaklama ve diğer giderleri ödenir. Bu konuda, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılan ve her yıl güncellenen tarife esas alınır.”

MADDE 48- 16/6/2005 tarihli ve 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanununun 4 üncü maddesinin beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu Kanun kapsamında açılacak kamulaştırma bedelinin tespiti ve taşınmaz malın tesciline ilişkin davalarda 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 15 inci maddesinde yer alan hükümler uygulanır.”

MADDE 49- 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 266 ncı maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı fıkra aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiyeye başvurulamaz.”

“Hukuk öğrenimi görmüş kişiler, hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu belgelendirmedikçe, bilirkişi olarak görevlendirilemez.”

MADDE 50- 6100 sayılı Kanununun 268 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 268- (1) Bilirkişiler, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişilik bölge kurulu tarafından hazırlanan listede yer alan kişiler arasından seçilir. Ancak kendi bölge listesinde ilgili uzmanlık alanında bilirkişi olmasına rağmen diğer bir bölgedeki bilirkişinin, görevlendirme yapılan yere daha yakın bir mesafede bulunması durumunda, bu listeden de görevlendirme yapılabilir.

(2) Bölge kurulunun hazırladığı listede bilgisine başvurulacak uzmanlık dalında bilirkişi bulunmaması hâlinde, diğer bölge kurullarının listelerinden; burada da bulunmaması hâlinde, Bilirkişilik Kanununun 10 uncu maddesinin (ç), (d) ve (e) bentleri hariç birinci fıkrasında yer alan şartları da taşımak kaydıyla listelerin dışından bilirkişi görevlendirilebilir. Listelerin dışından görevlendirilen bilirkişiler, bölge kuruluna bildirilir.

(3) Kanunların görüş bildirmekle yükümlü kıldığı kişi ve kuruluşlara görevlendirildikleri konularda bilirkişi olarak öncelikle başvurulur. Ancak kamu görevlilerine, bağlı buldukları kurumlarla ilgili dava ve işlerde, bilirkişi olarak görev verilemez.”

MADDE 51- 6100 sayılı Kanununun 269 uncu maddesinin ikinci fıkrasına “uygulanır” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve durum bilirkişilik bölge kuruluna bildirilir” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 52- 6100 sayılı Kanununun 271 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “bilirkişilere,” ibaresinden sonra gelmek üzere “bilirkişilik bölge kurulu veya bulunduğu yer” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 53- 6100 sayılı Kanununun 274 üncü maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ayrıca hukuki ve cezai sorumluluğuna ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, bilirkişiye ücret ve masraf adı altında hiçbir ödeme yapılmamasına karar verilebilir ve gerekçesi gösterilerek gerekli yaptırımların uygulanması bilirkişilik bölge kurulundan talep edilir.”

MADDE 54- 6100 sayılı Kanunun 279 uncu maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(4) Bilirkişi, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözümünü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hâkim tarafından yapılması gereken hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz.”

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç bir ay içinde Danışma Kurulu ve bölge kurullarının üyeleri ilgili kurum veya kurullar tarafından seçilir ve Daire Başkanlığına bildirilir.

(2) Danışma Kurulunun ilk toplantı tarihi, üyelerin üç yıllık görev süresinin başlangıcı olarak kabul edilir.

(3) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç altı ay içinde yürürlüğe konulur ve bu yönetmeliklerin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç altı ay içinde bilirkişilik sicili ve listeleri oluşturulur.

(4) Bilirkişilik sicili ve listelerinin oluşturulmasını müteakip bu sicil ve listelere uygun bilirkişi görevlendirilmesini sağlamak amacıyla Bakanlık tarafından bir ilan yapılır. Bu ilan yapılmaya kadar mevcut bilirkişi listelerine göre bilirkişi görevlendirilmesine devam olunur ve bu bilirkişiler görevlerini tamamlar.

Yürürlük

MADDE 55- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 56- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(1) SAYILI LİSTE

KURUMU : ADALET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI : MERKEZ

(II) SAYILI CETVEL
İHDAS EDİLEN KADROLARIN
(MESLEK MENSUPLARI)

UNVANI	DERECESİ	SERBEST KADRO ADEDİ	TUTULAN KADRO ADEDİ	TOPLAMI
Daire Başkanı	1	1	-	1
Tetkik Hâkimi	3	5	-	5
TOPLAM		6	-	6

(2) SAYILI LİSTE

KURUMU : ADALET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI : MERKEZ

(I) SAYILI CETVEL
İHDAS EDİLEN KADROLARIN

SINIFI	UNVANI	DERECESİ	SERBEST KADRO ADEDİ	TUTULAN KADRO ADEDİ	TOPLAMI
GİH	Şube Müdürü	2	1	-	1
GİH	Şube Müdürü	4	2	-	2
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	9	10	-	10
	TOPLAM		13	-	13

(3) SAYILI LİSTE

KURUMU : ADALET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI : TAŞRA

(I) SAYILI CETVEL
İHDAS EDİLEN KADROLARIN

SINIFI	UNVANI	DERECESİ	SERBEST KADRO ADEDİ	TUTULAN KADRO ADEDİ	TOPLAMI
GİH	Yazı İşleri Müdürü	2	5	-	5
GİH	Yazı İşleri Müdürü	4	10	-	10
GİH	Zabıt Kâtibi	6	20	-	20
GİH	Zabıt Kâtibi	10	15	-	15
GİH	Zabıt Kâtibi	12	25	-	25
	TOPLAM		75	-	75

(4) SAYILI LİSTE

KURUMU : ADLİ TIP KURUMU
TEŞKİLATI : MERKEZ

(I) SAYILI CETVEL
İHDAS EDİLEN KADROLARIN

SINIFI	UNVANI	DERECESİ	SERBEST KADRO ADEDİ	TUTULAN KADRO ADEDİ	TOPLAMI
SH	İhtisas Kurulu Başkanı	1	2	-	2
SH	İhtisas Kurulu Üyesi	1	34	-	34
SH	Asistan	3	2	-	2
SH	Asistan	4	3	-	3
SH	Asistan	5	5	-	5
SH	Asistan	6	5	-	5
SH	Uzman	1	5	-	5
SH	Uzman	2	5	-	5
SH	Uzman	3	5	-	5
SH	Uzman	4	5	-	5
SH	Uzman	5	5	-	5
SH	Uzman	6	5	-	5
TH	Uzman	1	5	-	5
TH	Uzman	2	5	-	5
TH	Uzman	3	5	-	5
TH	Uzman	4	5	-	5

TH	Uzman	5	1	-	1
TH	Uzman	6	1	-	1
TH	Kimyager	1	3	-	3
TH	Kimyager	2	3	-	3
TH	Kimyager	3	3	-	3
TH	Kimyager	4	2	-	2
TH	Kimyager	5	2	-	2
TH	Kimyager	6	2	-	2
TH	Mühendis	1	5	-	5
TH	Mühendis	2	5	-	5
TH	Mühendis	3	5	-	5
TH	Mühendis	4	5	-	5
TH	Mühendis	5	10	-	10
TH	Mühendis	6	10	-	10
TH	Fizikçi	1	1	-	1
TH	Fizikçi	2	1	-	1
TH	Fizikçi	3	1	-	1
SH	Biyolog	1	2	-	2
SH	Biyolog	2	3	-	3
SH	Biyolog	3	5	-	5
SH	Biyolog	4	4	-	4
SH	Biyolog	5	5	-	5
SH	Biyolog	6	5	-	5
SH	Raportör	4	1	-	1
SH	Raportör	5	1	-	1
TH	Raportör	6	1	-	1
SH	Psikolog	3	1	-	1
SH	Psikolog	4	1	-	1
SH	Psikolog	5	1	-	1
SH	Psikolog	6	1	-	1
SH	Pedagog	3	1	-	1
SH	Pedagog	4	1	-	1
SH	Pedagog	5	1	-	1
SH	Pedagog	6	1	-	1
SH	Sosyal Hizmet Uzmanı	5	2	-	2
SH	Sosyal Hizmet Uzmanı	6	3	-	3
SH	Sağlık Teknikeri	5	5	-	5
SH	Sağlık Teknikeri	6	5	-	5
SH	Sağlık Teknikeri	7	5	-	5
SH	Sağlık Teknikeri	8	5	-	5
SH	Sağlık Teknikeri	9	5	-	5
SH	Laborant	5	4	-	4
SH	Laborant	6	4	-	4
SH	Laborant	7	4	-	4
SH	Laborant	8	4	-	4
SH	Laborant	9	4	-	4
TH	Tekniker	4	3	-	3
TH	Tekniker	5	3	-	3

TH	Tekniker	6	2	-	2
TH	Tekniker	7	3	-	3
TH	Tekniker	8	3	-	3
TH	Tekniker	9	2	-	2
TH	Kütüphaneci	9	1	-	1
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	3	10	-	10
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	4	5	-	5
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	5	5	-	5
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	6	5	-	5
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	7	3	-	3
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	8	4	-	4
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	9	8	-	8
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	10	10	-	10
GİH	Arşiv Memuru	9	1	-	1
GİH	Memur	5	4	-	4
GİH	Memur	6	3	-	3
GİH	Memur	7	3	-	3
GİH	Memur	8	3	-	3
GİH	Memur	9	3	-	3
GİH	Memur	10	4	-	4
SH	Hemşire	4	1	-	1
SH	Hemşire	5	1	-	1
SH	Hemşire	6	1	-	1
	TOPLAM		337	-	337

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Cilt	Birleşim	Sayfa
-----	-----	-----
12	59	66
20	106	12
25	15	676:704, 712:717, 718:721, 723:746, 749:757, 758:786
25	16	835:881, 882:890

I- Gerekçeli 388 S. Sayılı Basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 15 inci Birleşim tutanağına bağlıdır.

II- Bu Kanunu; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tali Avrupa Birliği Uyum Komisyonu, Plan ve Bütçe Komisyonu ile Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu, Esas Adalet Komisyonu görüşmüştür.

III- Esas No. 1/687